

Република Српска
Град Бијељина
ЈУ ОШ „Меша Селимовић“ Јања
ПО Ново насеље

**Интегративна настава уз примјену приручника
„Очување националног идентитета и вриједности у контексту основног
васпитања и образовања“**

Учитељица:
Маријана Милановић

Ментор:
мр Милица Тителски

Јања, 1. новембар 2021. године

***„Учини за државу више него што те плаћа.
Само тим вишком се мери родољубље.
И само се помоћу тих вишкова држава
може одржати и унапредити ...“***

владика Николај Велимировић

Користећи приручник за наставнике основног васпитања и образовања **„Очување националног идентитета и вриједности у контексту основног васпитања и образовања“**, данас можемо лакше провести већ постојеће циљеве наставног програма за четврти разред и ефикасније остварити очекиване исходе учења кроз интеграцију наставних садржаја из наставних предмета од националног значаја, као и других предмета.

Из Приручника су узете јасне смјернице како бисмо интегрисали наставне садржаје предвиђене НПП за четврти разред са темама и подтемама које се налазе у садржају овог Приручника, те израдили припрему и реализовали интегрисани наставни дан. Са ученицима ћемо радити на очувању јединственог српског националног идентитета, његовању заједничких традиционалних, културних, историјских и националних вриједности, те градити свијест о јединственим интересима и циљевима како у садашњости, тако и у будућности без обзира на просторна ограничења.

Приручник омогућава ученицима развијање знања и љубави према Српској и Србији, како би се што боље упознали са вриједностима и животом српског народа, без обзира на територијалну припадност.

Уз реализацију наставних садржаја предвиђених НПП за четврти разред, из српског језика: **„Свети Сава и отац и мати с малим дјететом“ народна приповијетка**, из природе и друштва: **Становништво Републике Српске (обичаји и традиција)**, из васпитног рада у одјељенској заједници: **Развијање позитивне слике о себи и развој перцепције о себи, Моја улога у породици (однос родитеља и дјеце), Важност вишечланих породица у заједници (предности и значај)** и наставних садржаја из православне вјеронауке: **Пета заповијест Божија (поштовање родитеља), Поријекло и извор Православне вјере, Свете тајне крштења и миропомазанја и Света тајна брака**, остварила се могућност интеграције садржаја које би оствариле и слjedeће цјелине предвиђене Приручником, тема **„Мој идентитет“** и подтема **„Лични идентитет“**, **„Национални идентитет“** и **„Православље“**.

„Важно је да један народ кроз све вијекове бројних искушења задржи свој урођени темпаремент и своју традиционалну симболику. Срби су као мало ко у овом дијелу Европе у томе и успјели.“

Франц Лис

Припрема за реализацију наставних садржаја

Школа: ЈУ ОШ „Меша Селимовић“ Јања, ПО Ново насеље

Наставник реализатор: Маријана Милановић

Ментор: мр Милица Тителски, инспектор-просвјетни савјетник за разредну наставу

Датум реализације: 31.10.2021. и 1.11.2021. године

Мјесто реализације: у храму Светог пророка Илије у Јањи, етно радионици за израду традиционалних народних ношњи и рукотворина у Новом насељу, онлајн и у учионици

Разред: четврти

Број ученика: двадесет и један

Модел наставе: интегративна настава и амбијентално учење

Тип часа: обрада и утврђивање

Наставни облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару

Наставне методе рада: дијалoшка и монолошка метода, метода слободног разговора, метода објашњавања, метода излагања, метода демонстрације, илустративна метода, кооперативна метода, ситуациона метода

Наставна средства и помагала: запис у свесци и на табли, презентација, апликације за онлајн комуникацију, лаптоп, фотографије, очигледни предмети у цркви и радионици

Тема: *Мој идентитет*

Подтеме: *Лични идентитет*

Национални идентитет

Православље

Наставни садржај из српског језика:

Књижевност: „Свети Сава и отац и мати с малим дјететом“ народна приповијетка

Наставни садржај из природе и друштва:

Завичај и Република Српска: Становништво Републике Српске (обичаји и традиција)

Наставни садржаји из васпитног рада у одјељенској заједници:

Животне вриједности: Развијање позитивне слике о себи и развој перцепције о себи;

Култура понашања и наша традиција: Моја улога у породици, однос родитеља и дјецe;

Важност вишечланих породица у заједници (предности и значај)

Наставни садржаји из православне вјеронауке:

Старозавјетни Божији закон: Пета заповијест Божија (Поштовање родитеља)

Новозавјетни закон: Поријекло и извор Православне вјере

Свете тајне: Свете тајне крштења и миропомазања и Света тајна брака

Општи циљеви интегративне наставе:

- Проширивање постојећих и стицање нових знања о личном и националном идентитету, важности породице и односу родитеља и дјеце у истој, становништву Републике Српске и њиховој традицији и обичајима, вјери православној и Божијим заповијестима, кроз интеграцију сродних садржаја из различитих наставних предмета, те развијање и јачање самопоуздања и задовољства у наставном процесу;
- Изграђивање свијести о важности језика и књижевности, те развијање осјећаја за љепоту, родољубље, праведност и хуманост;
- Развити свијест о сопственом идентитету и поштовању самог себе, те формирати позитиван став према историји и традицији свог народа и љубави према завичају;

Посебни циљеви интегративне наставе:

- Поступно, систематично и досљедно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процјењивање прочитаних књижевних текстова;
- Васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, мира, родољубља, патриотизма, истинољубивости, сарадње међу људима, солидарности и других моралних вриједности;
- Развијање љубави према свом матерњем језику;
- Развијање љубави, поштовања и припадности својој отаџбини, те очувања националних интереса и вриједности свога народа и народа који живе у Републици Српској;
- Подстицање развоја емоционалне интелигенције код ученика;
- Промовисање и усвајање универзалних животних вриједности и очувања здравих темеља заједнице, са акцентом на породичне односе;

- Да се ученици уведу у област духовно-вјерског живота, са посебним освртом на Православну хришћанску вјеру којој припадају, те да се у оквиру своје породице уведу у практичан хришћански живот;
- Развити код ученика осјећај личне одговорности, да би се могли правилно одређити према добру и злу као основним моралним категоријама;

Очекивани исходи:

Лични идентитет:

Ученик може да:

- идентификује примјере добре комуникације родитеља и дјете
- разумије предност и важност вишечланих породица
- опише осјећај личне вриједности
- наведе начине на које човјек поштује себе

Национални идентитет:

Ученик може да:

- наброји основна обиљежја идентитета свог народа
- опише везу између ћирилице, матерњег језика и националног идентитета
- представи своје поријекло (породица и преци)
- наброји традиционалне празнике и обичаје у Републици Српској
- препознаје и издвоји мотив српске народне ношње
- опише народне обичаје српског народа у вријеме православних празника

Православље:

Ученик може да:

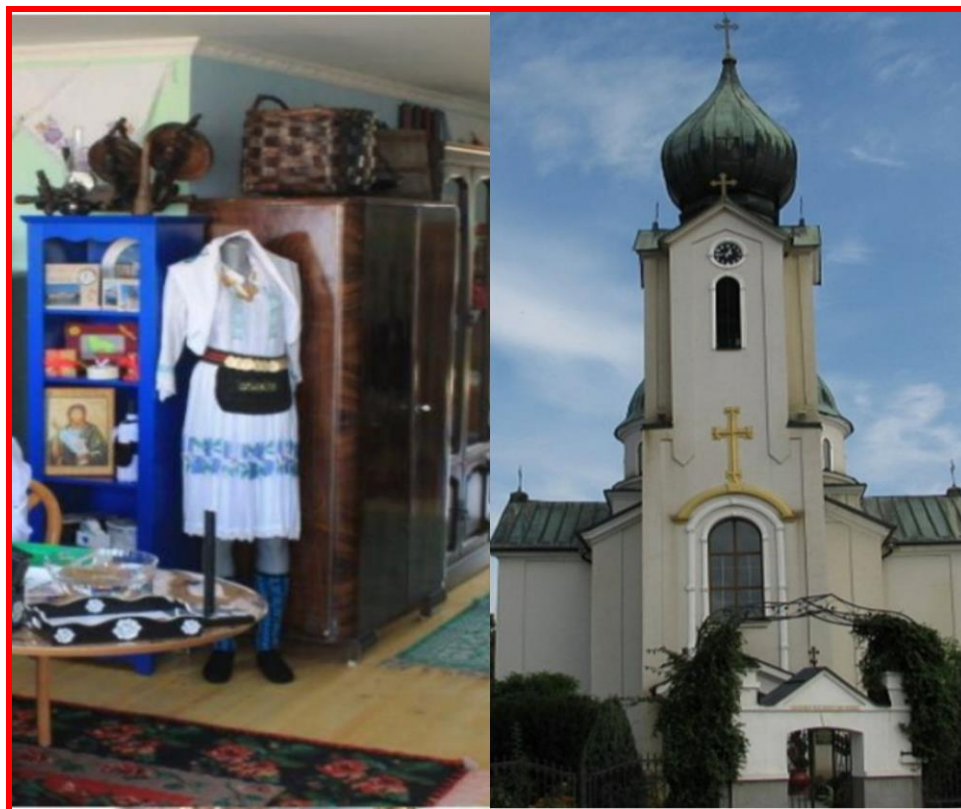
- закључи шта нам се наређује, односно забрањује Божијим заповијестима
- спозна значај испуњавања Божијих заповијести
- препозна поријекло и изворе православне вјере и њен значај за човјека
- разликује добро и лоше

Начин провјере остварених исхода учења: усменим излагањем, понашањем у датој ситуацији-симулацијом, презентовањем ученичких радова, демонстрацијом и илустрацијом наученог.

- ***Наставни садржаји из православне вјеронауке су реализовани у православном храму Светог пророка Илије у Јањи у недјељу 31.10.2021. године. Учитељица је окупила своје ученике и отишли су на литургију. Након тога је вјероучитељ у амбијеталном окружењу Православне цркве и тимском раду са учитељицом и ученицима реализовао наставне садржаје.***

- ***Сарадња са друштвеном заједницом, односно посјета етно радионици за израду традиционалних народних ношњи, упознавање ученика са самим процесом настанка и израде ношњи и других народних рукотворина и разговор о традицији и обичајима српског народа у амбијеталном окружењу. 31.10.2021. (од 17h до 18h)***

- ***Важност вишечланих породица у заједници (предности и значај), поменути наставни садржај из предмета васпитни рад у одјељенској заједници **релизован је онлајн у сарадњи са родитељима ученице Саре Станишић у чијој породици је шесторо дјеце** (три дјечака и три дјевојчице), отац и мајка.***

Етно радионица у Новом насељу и православни храм Светог пророка Илије у Јањи

Временска динамика током првог наставног дана, 31.10.2021. године

Редни број активности	Вријеме	Наставни предмет и садржај наставних активности у амбијенталном окружењу
1.	од 9.00 до 10.30 часова	Православна вјеронаука: - Присуство литургији посвећеној Светом апостолу и јеванђелисти Луки и Светом Петру Цетињском (прав
2.	од 10.15 до 11.15 часова	Православна вјеронаука: - Старозавјетни Божији закон: Пета заповијест Божија (Поштовање родитеља) - Новозавјетни закон: Поријекло и извор Православне вјере - Свете тајне: Свете тајне крштења и миропомазања; Света тајна брака
3.	од 17 до 18 часова	Природа и друштво: - Посјета етно радионици за израду традиционалних народних ношњи, упознавање ученика са самим процесом настанка и израде ношњи и других народних рукотворина као и разговор о традицији и обичајима српског народа у амбијенталном окружењу

Временска динамика током другог наставног дана, 1.11.2021. године

Редни број активности	Вријеме	Наставни предмет и садржај
4.	од 12.30 до 13.15 часова	Српски језик: - Рад на тексту: „Свети Сава и отац и мати с малим дјететом“ народна приповијетка (обрада)
	од 13.15 до 13.20 часова	мали одмор
5.	од 13.20 до 14.20 часова	Васпитни рад у одјељенској заједници: - Моја улога у породици, однос родитеља и дјеце; активан разговор са ученицима (утврђивање) - Важност вишечланих породица у заједници (предности и значај), онлајн разговор са родитељима ученице из осмочлане породице (утврђивање)
	од 14.20 до 14.35 часова	велики одмор
6.	од 14.35 до 15.20 часова	Природа и друштво: - Становништво Републике Српске (обичаји и традиција); (утврђивање)
	од 15.20 до 15.25 часова	мали одмор
7.	од 15.25 до 16.10 часова	Васпитни рад у одјељенској заједници: - Развијање позитивне слике о себи и развој перцепције о себи; (обрада)

Реализација наставних активности

1. Присуство литургији посвећеној Светом апостоу и јеванђелисти Луки и Светом Петру Цетињском

Активности наставника	Активности ученика
- Учитељица је у претходном договору са родитељима, дошла заједно са ученицима у цркву петнаест минута прије литургије;- Присјетили смо се оријентације помоћу улазних врата у православну цркву и иконостаса;- Поновили правила понашања у цркви;	- Ученици су стајали за пјевницом и све вријеме литургије појали;- Давање тачних одговора помоћу очигледне оријентације;- Ученици приступају Светој тајни причешћа;

2. Православна вјеронаука:

Старозавјетни Божији закон: Пета заповијест Божија (Поштовање родитеља)

Новозавјетни закон: Поријекло и извор Православне вјере

Свете тајне: Свете тајне крштења и миропомазања и Света тајна брака

Активности наставника	Активности ученика
- Вјероучитељ наводи ученике да наброје Божије заповијести и поруку пете заповијести;- Прича ученицима о поријеклу и извору Православне вјере уз демонстрацију фрескама, иконама и новозавјетним књигама;	- Ученици износе своје закључке шта им се наређује, односно забрањује Божијим заповијестима, расуђују шта је добро, а шта лоше понашање према себи и другима;- Наводе примјере из свакодневног живота на који начин поштују своје родитеље;

- Показује ученицима црквене реликвије којима се врши Света тајна крштења, миропомазања и брака;	- Ученици пажљиво листају новозавјетне књиге и разгледају унутрашњост цркве; - Поносно казују да су крштени, присјећају се присуства крштењима и свадбама своје родбине;

3. Посјета етно радионици за израду традиционалних народних ношњи и других рукотворина

Активности наставника	Активности ученика
- Упознавање ученика са самим процесом настанка и израде народних ношњи и других рукотворина; - Представљање дијелова народне ношње; - Разговор о традицији и обичајима српског народа у амбијеталном окружењу уз демонстрацију;	- Ученици симулирају ткање, исцртавају вез на платну; - Облаче народне ношње и именују дијелове исте; - Сједају за сто, демонстрирају прославу крсне славе; - Описују традиционалне обичаје у својој породици за вријеме православних празника; - Слушање и пјевање етно музике;

4. Српски језик:

Рад на тексту: „Свети Сава и отац и мати с малим дјететом“ народна приповијетка (обрада)

Активности наставника	Активности ученика
- Учитељица пита ученике шта прослављамо 27. јануара; Прича ученицима о Светом Сави и народној књижевности;- Читање приповијетке;- Анализа приповијетке;- Порука приче: Само родитељи од своје дјеце могу направити добре људе, тј. дјеца ће израсти у добре људе ако поштују и слушају своје родитеље;	- Ученици наводе називе прича о Светом Сави које смо учили у претходном разреду;- Изражајно читају причу;- Одређују тему, ликове и поруку приче;- Уочавају повезаност поруке приче са појединим Божијим заповијестима које су претходно учили на часу православне вјеронауке;

ТЕКСТОВИ КОЈЕ ЋЕШ РАДО ЧИТАТИ

СВЕТИ САВА И ОТАЦ И МАТИ СА МАЛИМ ДЈЕТЕТОМ

Донијели отац и мати мало, новорођено дијете у цркву Светом Сави, и замолили га да дијете благослови, и да му да срећу. „Ја ћу га благословити, као што је и Исус дјецу благословио, али му срећу не могу дати; само ви, родитељи његови, ако га зарана научите: да ради, да штеди, да не лаже, да не краде, да слуша, да је побожно, да поштује старије, да је у свачему умјерено; а нарочито ако га будете упутили да добро чува своје здравље.“

Родитељи су учинили што им је светац казао, па је од њиховог малог дјетета постао добар, радан, поштен и побожан човјек. То се последице чуло надалеко, па је са свију страна долазио силан свијет и доводио малу дјецу Светом Сави, да их благослови и да им да срећу. А Свети Сава свима је одговарао као и онима првима.

НАРОДНА ПРИПОВИЈЕТКА

Слајд 1. Народна приповијетка

5. Васпитни рад у одјељенској заједници:

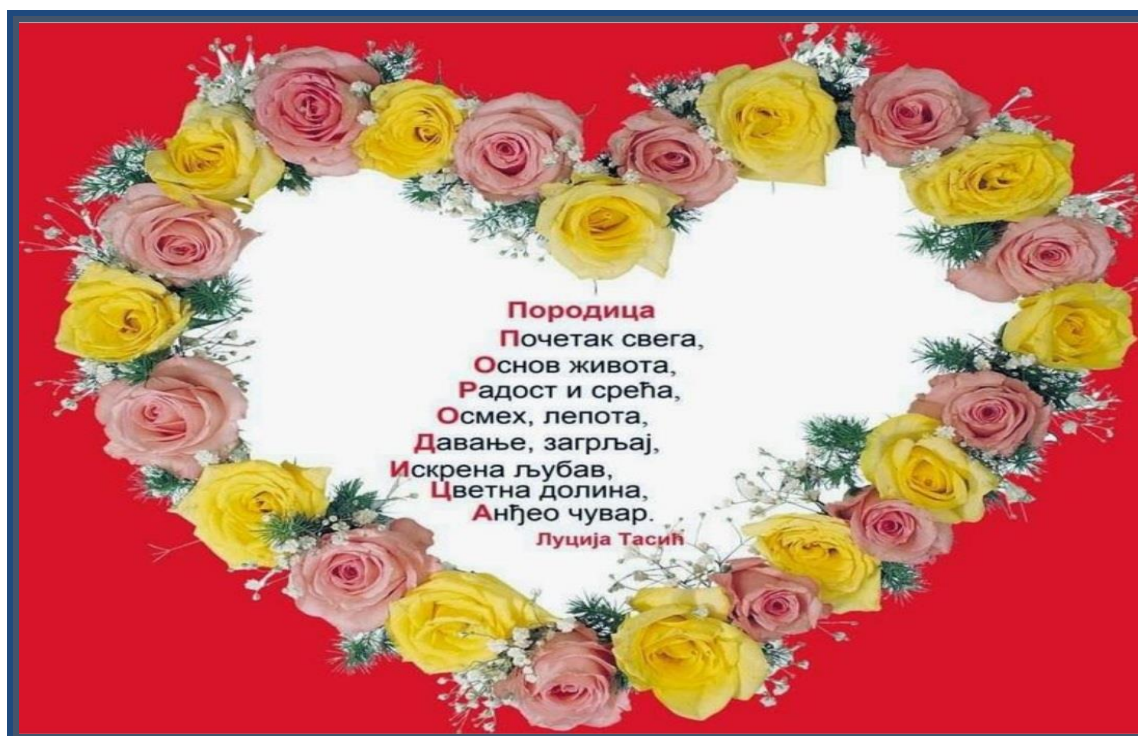
- **Моја улога у породици, однос родитеља и дјете; (утврђивање)**
- **Важност вишечланих породица у заједници (предности и значај); (утврђивање)**

Активности наставника	Активности ученика
- Учитељица подстиче ученике да представе своју породицу;- Приказивање слајдова о породици;- Приказ едукативно-документарног филма „Снага заједништва“ који се бави темом породице, животним фазама породице...- Онлајн разговор са породицом ученице;	- Ученици представљају своју породицу и описују кроз конкретне ситуације свој однос са родитељима;- Проналазе сличности са поруком приче са претходног часа српског језика и православне вјеронауке;- Активно учествују у анализи гледаног филма;- Воде онлајн разговор и пажљиво слушају саговорника;- Схватају важност и благодат одрастања у породици са више дјете;- Причају о својој браћи и сестрама;

<https://www.youtube.com/watch?v=qHXfO1UHkPE>

Слајд 2. Документарни филм и линк

Слајд 3. Стихови о породици

Слајд 4. Мисао о породици

Слајд 5. Ученица Сара Станишић и њена породица

Слајд 6. Ученик Немања Ерић са својом браћом

6. Природа и друштво:

- Становништво Републике Српске (обичаји и традиција); (утврђивање)

Активности наставника	Активности ученика
- Учитељица започиње разговор о становништву Републике Српске; - Приказује фотографије обичаја за крштење, вјенчање, православне празнике, народне ношње, веза; - Наводи ученике да повежу своје знање о породици, светим тајнама, јер породица је основа свега.	- Ученици активно дају своје одговоре о становништву Републике Српске; - Долазе до закључка да требамо свој народ да волимо, а све друге народе и националне мањине да поштујемо; - Причају какви су обичаји у њиховој породици када прослављају крсну славу, Божић, Васкрс. - Разговарамо о доживљајима из цркве и етно радионице.

Слајд 7. Православни обичај за Бадње вече

Слајд 8. Дочек гостију (ногача и со)

Слајд 9. Крштење

Слајд 10. Вјенчање у општини

Слајд 11. Младенци у народним ношњама

Слајд 12. Традиционална српска породица

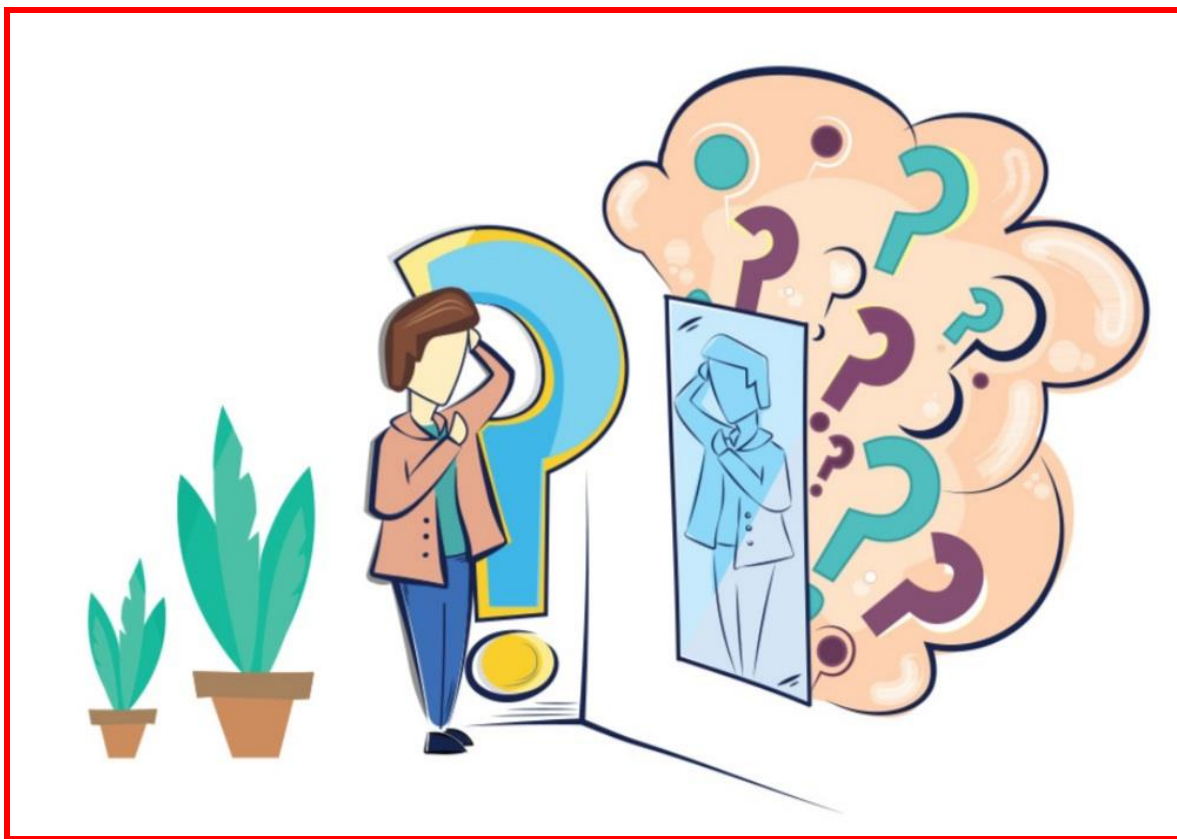
Слајд 13. *Срећно дјетињство*

7. Васпитни рад у одјељенској заједници:

- Развијање позитивне слике о себи и развој перцепције о себи; (обрада)

Активности наставника	Активности ученика
- Учитељица објашњава ученицима шта је то лични идентитет и да он настаје од самог рођења у породици (наша улога син/ћерка); - Подстиче ученике да опширно одговоре на питање „ Ко сам ја?“ - Наш идентитет чине: улога коју имамо у животу (син/ћерка, ученик), мјесто гдје смо рођени и гдје живимо (завичај), религијска и национална припадност, физичке особине....	- Ученици описују себе; - Изводе закључке да имају и сличности и разлика са својим другарима; - Сличност је да сви припадају једној нацији и вјери и да на основу тога треба да су увијек сложни и да тиме граде свој национални идентитет; - Разлика је у физичком изгледу, врлинама и манама, навикама,...

- Вршимо корелацију са наставним садржајима из природе и друштва (Становништво Републике Српске, Завичај), вјеронаука (Православна вјера), Васпитни рад у одјељенској заједници (Породица);	- Свако од нас је личност за себе, не постоје двије идентичне особе на свијету;- Треба да будемо најбоља особа на свијету и да ширимо љубав;

Слајд 14. *Илустрација (Ко сам ја?)*

Осврт на реализацију интегративне наставе

Први наставни дан реализован је у православном храму Светог пророка Илије у Јањи. Ученици су својим присуством, причешћем и учешћем у литургији исказали поштовање према својој православној вјери. Након тога је настао видео, рецитација ученице у манастиру Светог Василија Острошког у Бијељини. (Ученица 4. разреда рецитије пјесму „Владај, Боже“! владике Николаја Велимировића. <https://youtu.be/7oypvKry9WQ> линк видеа). У вечерњим часовима ученици су посјетили етно радионицу за израду народних ношњи и рукотворина. Кроз овај наставни дан, ученици су увидјели свој национални идентитет, кренувши од његовања православне вјере, преко обичаја до традиције. Видео настао у етно радионици. <https://youtu.be/b8lr89HRQnw> линк видеа

Народна књижевност је такође дио националног идентитета српског народа, па су тако ученици имали могућност да прочитају и разумију народну приповијетку: „Свети Сава и отац и мати с малим дјететом“. Одмах, након часа српског језика су похрлили у школску библиотеку да потраже српске народне приповијетке и епске народне пјесме.

Видјели су колико среће и радости постоји у вишечлавној породици у којој има шесторо дјеце, да родитељи свако дијете воле на исти начин. Спознали су осјећај љубави међу браћом и сестрама. Схватили су да је породица најважнија и да се у породици осјећају срећно, вољено и заштићено. „Ако имамо више дјеце у породици и наша Република Српска ће имати више становника, биће љепша и богатија“, ученици су закључили на часу природе и друштва. Испричали су своје доживљаје из етно радионице и пожељели да сцену за Савиндан они уреде традиционалним рукотворинама њихових бака и прабака, јер њихови преци потичу из разних дијелова Босне и Херцеговине. На наредним часовима посветићемо пажњу теми *Српски етнос* и подтеми *Народна радиност*, која је такође у садржају овог *Приручника*.

„Свако од нас је личност за себе, не постоје двије идентичне особе на свијету, али сви припадамо једној нацији, српској, и вјери православној. Будимо сложни и пуни љубави према роду своме, градимо свој национални идентитет, његујући српски језик, обичаје, културу и традицију,“ поручили су ученици четвртог разреда. Након реализације другог наставног дана неки од мојих ученика су посјетили манастир Свете Тројице у Тавни, обишли свој завичај Семберију и Мајевицу и тиме „начели“ још двије теме из Приручника, *Добročинство и завјештање, те Срби кроз историју и српски геопростор*, којима ћемо, сигурна сам, у наредном периоду посветити пажњу и реализовати их. Културна и православна баштина наше Семберије и Мајевице. (видео: „Семберија, мој завичај“ линк <https://youtu.be/Cgjbr-HG3YQ>).

Литература

1. Вилотијевић, М. и Вилотијевић, Н. (2008). *Иновације у настави*. Врање: Учитељски факултет
2. Јовановић, М. (2016). *Утицај интегративне наставе на постигнућа ученика у настави природе и друштва у дијаспори* (докторска дисертација). Врање: Педагошки факултет Универзитета у Нишу
3. Милошевић, И. и Шобат, Д. (2021). *Читанка за четврти разред основне школе*. Источно Ново Сарајево: ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д.
4. *Наставни план и програм васпитно-образовног рада у четвртом разреду основне школе*. (2021). Министарство просвјете и културе Републике Српске
5. *Неговање културе српског народа и развијање националног идентитета* (приручник за наставнике у основном образовању и васпитању). (2021). Београд: Завод за унапређивање образовања и васпитања
6. *Очување националног идентитета и вриједности у контексту основног васпитања и образовања* (приручник за наставнике основног васпитања и образовања). (2021). Бања Лука: Министарство просвјете и културе и Републички педагошки завод Републике Српске
7. Пашалић, С., Радивојевић, Д. и Станојловић, С. (2021). *Природа и друштво за четврти разред основне школе*. Источно Ново Сарајево: ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д.
8. Тителски, М. (2019). *Школски успјех и морална развијеност ученика у другој тријади основне школе* (аналитичко-истраживачки рад). Бања Лука: Републички педагошки завод Републике Српске
9. <https://youtu.be/2fJk3MBy9cM> Очитано: 16. септембра 2021. године
10. <https://view.genial.ly/5ec1ac19c812370d34fa4a8b/presentation-republika-srpska> Очитано: 17. септембра 2021. године
11. <https://petrovgrad.org/drustvene-teme-srp/идентитет-култура-држава/> Очитано: 20. септембра 2021. године
12. <https://www.vjeronauka.net/> Очитано: 21. септембра 2021. године
13. <http://ovo-smo-mi.com/васпитни-рад/идентитет/> Очитано: 25. септембра 2021. године
14. <https://youtu.be/qHXfO1UHkPE> Очитано: 25. октобар 2021. године

Прилози настали у току и након реализације наставе

Прилог бр. 1 (Фотографије у цркви)

Слика 1. Свештенство и ученици у цркви у Јањи

Слика 2. Ученице у цркви

Слика 3. Ученици у цркви

Слика 4. Света тајна причешћа

Слика 5. Час православне вјеронауке у цркви

Слика 6. Час православне вјеронауке у цркви

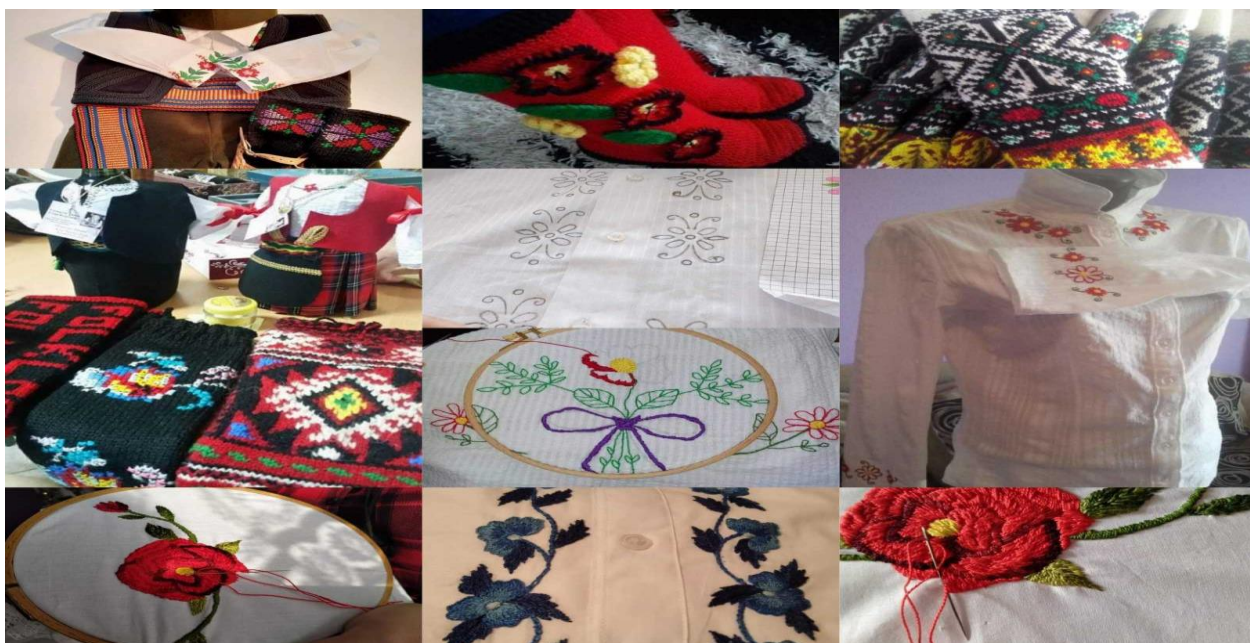

Слика 7. Час православне вјеронауке у цркви

Прилог бр. 2 (фотографије у етно радионици)

Слика 8. Ученици у народним ношњама

Слика 9. Дијелови српске народне ношње

Слика 10. Змијањски и пуни вез

Слика 11. Шумадијска народна ношња

Слика 12. Младеначке чаше

Слика 13. Шивење

Слика 14. Ткање

Слика 15. Вез на пешкиру

Слика 16. Рукотворине

Слика 17. Женске српске чарапе „Лисе“

Слика 18. Здравица

Прилог бр. 3 (фотографије завичаја)

Слика 19. *Споменик краљу Петру првом Карађорђевићу у Бијељини*

Слика 20. *Споменик Филипу Вишњићу испред библиотеке*

Слика 21. *Манастир Свете Тројице у Тавни*

Слика 22. Обронци Мајевице

Слика 23. Ријека Дрина и мост који спаја Републику Српску и Републику Србију

Слика 24. Република Српска

Слика 25. Република Србија

Слика 26. *Порта манастира Тавне*

*Ако желиш поправити свет, поправи прво себе.
Ако желиш поправити државу, поправи прво себе.
Ако желиш поправити народ, поправи прво себе.
Ако желиш поправити село, поправи прво себе.
Почети од себе и поправити прво себе,
то је основно начело православног народног покрета ...“*

владика Николај Велимировић